

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра економічної та соціальної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана з навчальної роботи
Володимир ПАСЬКО
«12» 12 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

для студентів

галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
спеціальність С6 Географія та регіональні студії
освітній рівень магістр
освітня програма Економічна та соціальна географія
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2025/2026
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	12
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	диференційований залік

Викладач:

НИЧ Тетяна, кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії, доцент

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.

КИЇВ – 2025

Розробник: **Нич Тетяна Василівна**, кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії, доцент.

ЗАТВЕРДЖЕНО

«20» 12 2025 року

Завідувач кафедри економічної та соціальної географії

MT професор Костянтин МЕЗЕНЦЕВ

Протокол № 5 від 20 листопада 2025 року

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

Протокол № 10 від 11 грудня 2025 року

Голова науково-методичної комісії Н. Н доцент Наталія КОРОГОДА

«12» 12 2025 року

ВСТУП

Виробнича практика є обов'язковою складовою освітньо-наукової програми підготовки фахівців освітнього рівня Магістр за спеціальністю С6 Географія та регіональні студії, освітньої програми «Економічна та соціальна географія».

Проводиться у 2-му семестрі для 1 курсу магістратури. Завершується практика захистом звіту на засіданні кафедри.

1. Мета практики. Закріпити і поглибити отримані теоретичні знання та практичні навички для прийняття самостійних рішень і професійного виконання робіт за обраною спеціальністю з метою формування здатності розв'язувати складні наукові задачі та практичні проблеми, включно з прийняттям рішень щодо відбору даних та вибору методів досліджень при вивченні географічних об'єктів і процесів у сфері регіонального розвитку на різних просторово-часових масштабах із використанням комплексу міждисциплінарних даних та в умовах недостатності інформації. Виконання мети буде сприяти формуванню вміння ставити та успішно розв'язувати на достатньому професійному рівні складні науково-дослідницькі та практичні задачі, узагальнювати практику розвитку і розміщення муніципального господарства, здійснювати професійну географічну підготовку здобувачів вищої освіти.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

- успішне опанування обов'язкових освітніх компонентів «Теорії просторової організації», «Сучасні дискусії в суспільній географії», «Географія ризиків та сталий розвиток»;
- практичні навички з проведення досліджень демографічних, соціальних, економічних, культурних процесів, просторових трансформацій;
- практичні навички з використання кількісних та якісних методів регіональних досліджень.

3. Анотація виробничої практики. Виробнича практика є складовою частиною загального навчального процесу і логічним завершенням навчального циклу першого року навчання майбутніх магістрів. Кожен студент отримує індивідуальне завдання, яке має бути вчасно та якісно виконане і оформлене відповідно до висунутих вимог. Зміст виробничої практики студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» включає в себе також всю сукупність завдань, які потрібно виконати на робочому місці конкретної бази практики та передбачає збір і опрацювання джерел географічної інформації, проведення польових досліджень, опрацювання отриманої географічної інформації. Проходження практики буде сприяти засвоєнню сучасних методів та прийомів наукового аналізу суспільно-географічних явищ та процесів, оволодінню методами роботи з геопросторовою інформацією. В рамках практики студенти розвивають навички самостійного розв'язання суспільно-географічних проблем, знайомляться з роботою різних профільних установ та організацій. Під час проходження виробничої практики студенти повинні суворо дотримуватися правил охорони праці та протипожежної безпеки.

4. Завдання виробничої практики полягають у тому, щоб сформувати:

- здатність працювати в команді (ЗК04);

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК08);
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами різних галузей знань/видів економічної діяльності (ЗК09);
- здатність здійснювати фахову оцінку документів просторового планування для різного рівня (в тому числі, стратегій, планів розвитку територій), процесів глобалізації, регіоналізації та урбанізації у світі, проводити їхню фахову експертизу, оцінювати можливі ризики та загрози (СК07);
- здатність готувати звітно-аналітичні документи (аналітичні записки, експертні висновки, дослідницькі звіти тощо) та публічно презентувати результати наукових досліджень, забезпечити зрозуміле донесення власних ідей, висновків та аргументацій до фахівців і нефахівців (СК10).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та / або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Методику комплексних економіко-географічних досліджень; особливостей виробничої і проектної діяльності, управління і функціонування господарських об'єктів різних форм власності та виробничого призначення у містах, об'єктів соціальної інфраструктури.	Інструкції, співбесіди з керівником практики від установи, самостійна робота	Усне опитування, захист звіту, самоконтроль	10%
1.2	Сучасні методи та прийоми наукового аналізу суспільно-географічних явищ та процесів в рамках проведення польових та камеральних досліджень, методи роботи з геопросторовою інформацією.	Інструкції, співбесіди з керівником практики від установи, самостійна робота		10%
1.3	Тематику та перелік робіт, які виконує установа в цілому та її структурні підрозділи, основні напрямки її діяльності, типи звітних документів установи та способи їх використання	Інструкції, співбесіди з керівником практики від установи, самостійна робота		10%
2.1	Застосовувати свої знання для визначення і вирішення конкретних проблемних питань і прийняття обґрунтованих рішень	практична, самостійна робота	Самоконтроль, захист звіту, поточний контроль керівника практики	до 50%
2.2	Проектувати, планувати і проводити наукові дослідження, забезпечувати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове впровадження, писати наукові роботи	практична, самостійна робота		
2.3	Проводити геопросторовий аналіз, працювати з геоінформаційними системами, підбирати і презентувати аналітичні	практична, самостійна робота		

	матеріали			
3.1	Здатність ефективно спілкуватися на професійному та особистому рівні, вміння донести і обґрунтувати власну думку.	<i>практичне заняття, дискусія</i>	<i>Поточний контроль</i>	<i>до 10%</i>
4.1	Самостійність у прийнятті обґрунтованих рішень та розв'язанні поставлених в рамках практики завдань, забезпеченні якості робіт, що виконуються. Забезпечення глибини обробки і своєчасності представлення результатів дослідження. Вміння працювати у команді, навички лідера.	<i>Презентація результатів дослідження, самостійна робота</i>	<i>Поточний контроль, захист звіту</i>	<i>до 10%</i>

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	4.1
Програмні результати навчання (назва)								
Оцінювати результати власної роботи, демонструвати особистий професійний розвиток, уміння працювати в команді, управляти правами інтелектуальної власності (ПРН02)	+	+	+	+	+	+		
Знати засади просторового планування на різних ієрархічних рівнях (у тому числі міського планування), регіональної політики, екологічного законодавства, брати участь у оцінюванні, консультуванні та розробленні програм, стратегій та планів міського і регіонального розвитку, містобудівної документації (ПРН07)	+	+	+	+	+	+		+
Планувати, реалізовувати та управляти науково-дослідницькими (у тому числі міждисциплінарними та міжнародними) проектами, готувати дослідницькі пропозиції, подавати заявки на фінансування досліджень, аналізувати та оцінювати результати науково-дослідної діяльності, презентувати та поширювати власні результати досліджень серед наукової спільноти (ПРН09)	+	+	+	+	+	+	+	+
Здійснювати фахову взаємодію в науковому та професійному середовищі, комунікувати з неакадемічною аудиторією, готувати звітно-аналітичні документи (аналітичні та дослідницькі звіти, експертні висновки, рекомендації, поради тощо) у взаємодії з фахівцями інших професійних спільнот, готувати наукові та науково-популярні публікації, демонструвати вплив науки на суспільство (ПРН11)	+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки.

Контроль знань передбачає дві фази оцінювання, зокрема *оцінювання виконання індивідуального завдання (обґрунтування теми магістерської роботи)* та *оцінювання практичної підготовки в установі*.

7.1. Форми оцінювання студентів.

Рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами письмового звіту, оцінки виставленої керівником практики від установи та керівником практики від кафедри.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- ✓ результати навчання – **1.1-1.3 (знання)** – до 10% за кожен;
- ✓ результати навчання – **2.1-2.3 (вміння)** – до 50%;
- ✓ результати навчання – **3.1 (комунікація)** – до 10%.
- ✓ результати навчання – **4.1 (автономність та відповідальність)** – до 10 %.

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання індивідуального завдання та програми практики в установі.

Форма звітності студента про проходження практики – *письмовий звіт та його захист на засіданні кафедри*.

Загалом, формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (друга редакція), що введено в дію наказом № 170- 32 від 11 квітня 2022 року.

Результати виробничої практики студентів оцінюються за 100 бальною шкалою.

<i>Вид контролю</i>	<i>Мін – 60 балів</i>	<i>Макс – 100 балів</i>
Характеристика студента, загальна оцінка керівника від установи	30	50
Виконання індивідуального завдання	20	30
Рівень підготовки і захист звіту	10	20

7.2. Шкала відповідності

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Не зараховано / Fail	0-59

ПЛАН-ГРАФІК ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

№	Вид діяльності	Термін (год.)
Обґрунтування теми магістерського дослідження		
1	Обґрунтування теми кваліфікаційної роботи магістра, визначення її актуальності, мети, завдання, методів дослідження	30
2	Опрацювання вітчизняних і зарубіжних джерел за темою дослідження, оформлення списку опрацьованих джерел	30
Практика в установі		
1	Одержання і вивчення завдання на виробничу практику, оформлення на практику, знайомство з структурою та підрозділами базової установи, проходження інструктажу з техніки безпеки.	30
2	Виконання польових та камеральних проектно-пошукових робіт згідно завдань за затвердженим календарним графіком проходження практики.	240
3	Написання та захист звіту про виробничу практику.	30
Всього тижнів за планом		360

Практика розділена на два етапи: зимовий період (6 тижнів – 180 годин) та літній період (6 тижнів – 180 годин).

8. Підсумки практики. Оцінка результатів практики.

1. Після закінчення кожного етапу практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Форма звітності студента про проходження практики – письмовий звіт.

2. Письмовий звіт узгоджується з керівником практики від установи, подається на рецензування науковому керівникові та керівникові практики від кафедри.

3. У звіті мають бути відомості про виконання студентом завдань усіх змістовних частин практики, тобто індивідуального завдання щодо обґрунтування теми магістерського дослідження та виконання розділів програми практики в установі (установах), включаючи розділи з охорони праці та техніки безпеки, висновки та пропозиції, рекомендації тощо. Оформлюється звіт за вимогами, встановленими програмою практики.

4. Звіт із практики захищають студенти на засіданні кафедри під головуванням завідувача кафедри, у присутності керівників практикою від кафедри, та, по можливості, від установи. Оцінка за практику вноситься до заліково-екзаменаційної відомості і залікової книжки студента за підписами наукового керівника та керівника практики від кафедри.

5. Студенту, який не виконав програму практики з поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно.

6. Підсумки проведення виробничої практики обговорюються на засіданні кафедри.

ДОГОВІР

*про проведення виробничої практики студентів географічного факультету
кафедри економічної та соціальної географії
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

№ _____

«____» _____ 20__ р.

Ми, що нижче підписалися, з однієї Сторони Київський національний університет імені Тараса Шевченка (надалі - Університет), в особі

_____ (посада, прізвище, ініціали)
діючи на підставі _____
(Статут, доручення, навчальні плани)
і, з другої Сторони _____
(назва підприємства, організації тощо)
(надалі – Підприємство), в особі _____
(посада, прізвище, ініціали)
діючи на підставі _____
(Статуту підприємства, організації тощо)
уклали між собою договір про таке:

1. Підприємство зобов'язується

1.1. Прийняти студентів на практику згідно календарного плану:

Прізвище, ім'я, по-батькові студента	Курс	Термін практики	
		початок	кінець

1.2. Призначити наказом кваліфікованих спеціалістів для безпосереднього керівництва практикою.

1.3. Створити необхідні умови для виконання студентами програми практики, не допускати їх використання на посадах та роботах, що не відповідають програмі практики та майбутній спеціальності.

1.4. Забезпечити студентам умови безпечної роботи на робочому місці, провести обов'язковий інструктаж з техніки безпеки (ввідний та на робочому місці). У разі потреби навчити студентів безпечних методів праці, забезпечити їх спецодягом, запобіжними засобами, лікувально-профілактичним обслуговуванням за нормами, встановленими для штатних працівників.

1.5. Надати студентам-практикантам і керівникам практики від Університету можливість користуватися кабінетами, лабораторіями, майстернями, технікою, бібліотеками, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики. Передбачити студентам практичні завдання згідно програми практики, проводити необхідний інструктаж з метою їх виконання. Сприяти студенту-практиканту в зборі матеріалів для виконання курсової, бакалаврської, дипломної роботи.

1.6. Забезпечити облік виходів на роботу студентів-практикантів. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та інші порушення повідомляти керівникові практики від Університету.

1.7. Додаткові умови

2. Університет зобов'язується:

2.1. За два місяці до початку практики узгодити з Підприємством програму виробничої практики та, не пізніше ніж за два тижні, представити список студентів, яких направляють на практику.

2.2. Призначити керівниками практики викладачів університету.

2.3. Забезпечити додержання студентами трудової дисципліни та правил внутрішнього розпорядку на Підприємстві.

3. Відповідальність сторін.

3.1. Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації та проведення практики згідно з законодавством про працю України.

3.2. Договір набуває чинності після його підписання Сторонами.

3.3. Припинення дії договору з ініціативи однієї зі Сторін можливе за умови письмового повідомлення іншої Сторони не пізніше ніж за 30 днів до початку практики.

3.4. Договір складений у двох примірниках – по одному Підприємству і Університету.

3.5. Юридичні адреси сторін:

Університету: 01601 м. Київ, вул. Володимирська, 64/13, тел. (044) 239-33-33

Від Університету: _____

Від

підприємства: _____

«____» _____ 20__ р.

«____» _____ 20__ р.